

SLOVENSKI GLUHI U RATU SA SVOJOM TELEVIZIJOM!

Evo pisama koja su nedavno razmijenili Društvo gluhih i nagluhih "Auris" iz Kranja i ravnatelj slovenske Radio-televizije, Anton Guzej:

"AURIS" - Kranj:

- RADIO-TELEVIZIJI SLOVENIJE

- DRŽAVNOM SABORU REPUBLIKE SLOVENIJE

Komisiji za peticije i za ljudska prava i jednake mogućnosti

Šubičeva 4

4000 LJUBLJANA

DISKRIMINACIJA

Krajem prošle godine, prilikom svjetskog dana ljudskih prava, napisano je mnogo lijepih riječi o ljudskim pravima i diskriminaciji u Sloveniji pa je međuostalim više puta spomenuto i nepoštivanje gluhih ljudi od strane RTV Slovenije, koja bi se, kao javna ustanova u većinskom vlasništvu države, morala pobrinuti za gluhe, odnosno omogućiti im razumijevanje tv programa odgovarajućim prijevodom na slovenski znakovni jezik, ili opremanjem svih programa, pa i slovenskih, titlovima. Budući to Slovenija ne čini na odgovarajući način, ona gluhim ljudima diskriminatorski krši ljudsko pravo na informiranje njima razumljivim načinom.

Da novinari ne bi opet bili optuženi za neistinito pisanje i time dovođenje u bludnju javnosti kod kuće i u inozemstvu, dopustite mi da opišem naše stalno, dugogodišnje zauzimanje i upozoravanje mnogih odgovornih, sa željom da se problem razumljivosti televizijskog programa na neki način olakša pa da se postigne barem djelomično zadovoljstvo gluhe i nagluhe populacije u Republici Sloveniji. U pogledu spomenute problematike pisali smo mnogim ljudima i odgovornim državnim ustanovama, ali nažalost bitnog pomaka na bolje nema. Pisali smo bivšem pravobranitelju ljudskih prava Matjažu Hanžeku, koji u odgovoru zaključuje da su nam uistinu kršena ljudska prava, ali da pravobranitelj ljudskih prava ima ograničene mogućnosti pri rješavanju spomenute problematike jer može samo davati opomene. Za pomoć sam osobno zamolio gospodina mag. Boruta Šajovica, zastupnika Tržiča u državnom saboru, a on je nadležnom ministru g. Vasku Simonitiju postavio zastupničko pitanje i u odgovoru nam ministar navodi da je RTV Slovenija kao javna ustanova dužna osigurati pravo na informiranost svim državljanima na njima razumljiv način te da se svakako nada da će televizija to učiniti. Čovjek bi od ministra očekivao da će se

osobno zauzeti za uklanjanje diskriminacije, a ne da samo izražava nadu kako će doći bolja vremena, jer, na kraju krajeva, on je ipak ministar. Za pravno mišljenje i pomoć zamolili smo poznatog zagovornika ljudskih prava i odvjetnika g. Petra Čeferina koji nam je u ljubaznom odgovoru punom razumijevanja objasnio da su nam takvim odnosnom televizije drastično prekršena ustavom priznata i osigurana prava na informiranje te nam ujedno predložio pokretanje sudskog postupka, u kome nas je ljubazno spreman besplatno zastupati. Pisali smo također Parlamentarnom odboru, odnosno predsjedniku komisije za ljudska prava i jednake mogućnosti, gđi Majdi Potrata, koja je uz pomoć ministarstva kulture dobila obmanjujući odgovor g. Antona Guzeja kojim se ni u čemu ne rješava spomenuta problematika, već se pokazuje da on niti ne razumije najbolje zbog čega se mi zapravo žalimo. Možemo lako zamisliti kakva bi navala pritužbi stigla kad bi televizija samo jednog dana emitirala program bez zvuka.

Svakako treba spomenuti i ustrajno upozoravanje naše predstavnice u programskom savjetu RTV Slovenije za invalide, te brojne pritužbe i peticije gluhe populacije poslana na mnoge adrese odgovornih, kao na primjer prilikom posljednjih predsjedničkih izbora, kad predizborne aktivnosti nikako nisu bile provođene na odgovarajući način pa da bi bile razumljive i gluhim ljudima. I gluhi ljudi imaju biračko pravo pa bi bilo pravično, pošteno i u redu kad bi im se omogućilo razumijevanje predizbornog i političkog događanja, pa smo i zbog toga pismeno zamolili vladu, odnosno predsjednika vlade gospodina Janeza Janšu da vlada omogući odgovarajuće prevođenje parlamentarnog programa, no odgovora nismo dobili. Ne radi se ovdje samo o šačici ili o nekih desetak osoba, već gluhih i nagluhih ljudi jednostavno ima previše da bi država smjela biti tako bezobzirna prema njima, ne samo u

konkretnom slučaju već i u mnogim drugim područjima života. S obzirom na to da smo u republici Sloveniji ljubazno upozorili i zamolili sve odgovorne za razumijevanje pomoć, ali bez očekivanih učinaka, nekako je logično da se obratimo europskom pravobranitelju ljudskih prava. Nadamo se da tada nećemo zaslužiti spočitavanja države kako joj time stvaramo lošu sliku u inozemstvu. Teško je shvatiti s kakvim se arogantnim nerazumijevanjem od strane odgovornih u 21. stoljeću susreće gluha i nagluha populacija u Republici Sloveniji, gdje je više nego očito diskriminiran dio državljana koji s pravom očekuju da im se u demokratskoj državi koja poštuje ljudska prava omogući ravnopravan položaj i jednakovrijedne životne uvjete. U konkretnom slučaju nam niti dvije lijepo organizirane proslave o danu ljudskih prava nisu puno pomogle.

Osiguranje i uvažavanje ljudskih prava moralo bi biti prioritetna zadaća svake demokratske

države, a još više bi se država morala angažirati u slučaju kad se krše ljudska prava invalidima, zato u spomenutoj problematici najviše žalosti činjenica što su predložena rješenja tehnički posve izvediva, a to dokazuju mnoge europske i susjedne države, a da država uz sve te silne troškove za vojsku, za predsjedavanje Europskom Unijom i ostale goleme rashode nije u stanju nabaviti računalni program s pomoću kojega bi se gluhim i nagluhim ljudima u Republici Sloveniji omogućila razumljivost televizijskog programa, onako kako to imaju uređeno mnoge europske i susjedne države, koje su također, kao i Republika Slovenija, potpisnice Međunarodne konvencije OUN o pravima osoba s invaliditetom. Očito je da je kod nas ovo ustavno pravo samo na papiru, a nažalost za nikoga nije obvezujuće.

DRUŠTVO GLUHIH I NAGLUHIH
AURIS, KRANJ
BORIS HORVAT - TIHI

Odgovor ravnatelja RTV Slovenije:

Poštovani!

TV Slovenija postaje sve svjesnija kako značajan dio našeg društvenog života suostvaruju invalidi. Ne pristajemo na njihovu marginalizaciju u smislu koncentriranja sadržaja iz života invalida isključivo u posebne emisije. I one su potrebne u duhu načela pozitivne diskriminacije. Pa svakako među invalidima ima izvrsnih govornika, umjetnika, glazbenika i ukratko stručnjaka na najrazličnijim područjima, koji mogu češće postati dio naših programskih sadržaja. Javni medij na taj način napravi dosta za destigmatizaciju i demarginalizaciju invalida.

U vezi s peticijom međuopćinskog društva gluhih i nagluhih Auris, koja se odnosi na loše postupanje RTV Slovenije u pogledu ostvarivanja zakonskog prava gluhih na informiranje dajemo sljedeća pojašnjenja:

Radi se o pitanju koje zahtijeva lučenje na dva dijela: pitanje uporabe znakovnog govora i pitanje titljanja. Najprije o ovom posljednjem: Neizbježno je da pri tumačenju živog govora dolazi do zakašnjenja, zastoja. Kad govornik izrekne rečenicu, to je potrebno zapisati i tek onda se može objaviti. Do nešto većeg zastoja dolazi i zbog toga jer titl predstavlja zaokruženu cjelinu, a to znači da se na ekran ne unosi pojedina riječ već mora biti prevedena cjelovita stavka i tek kad je napisana može se ubaciti na ekran. Ako su stavke kratke, jasne i logične, zastoj traje sekundu ili dvije, a ako su dugačke i zapletene zastoj je duži. A ako u studiju ima više gosti, tada je veoma teško u trenutku zapisati što je izgovoreno pa da to ispadne smisljeno.

Suradnici koji izgovoreno prevode u titl obavljaju vrlo zahtjevan i odgovoran posao, zato ih treba poštediti koje kritike, ako zapisano katkada odstupa od doslovno izrečenog. Tvrdnja da javna ustanova ne poštuje potrebe gluhih i nagluhih kao ni njihova prava nikako ne stoji. Potrebno je, naprotiv, razumjeti i uvažiti činjenicu da tehničke mogućnosti imaju svoje granice.

Ne želimo poricati zauzimanje i želju gluhih da imaju tumača koji bi se služio znakovnim jezikom, ali su neke učinjene analize pokazale da se titlom uhvati mnogo više informacija. Premda prevoditelj titlom ne prenosi doslovno svaku rečenicu, on daje barem bit informacije, ali znakovni govor isto tako ne može uhvatiti svaku izgovorenu riječ, osobito pak ako govornik govori nepovezano.

Javna ustanova svakako vodi računa o svojim gluhim i nagluhim gledateljima, zato pripremamo specijalizirane emisije, a u budućnosti ćemo pokušati još više titlati i davati emisije na znakovnom jeziku. Žalimo također što rješenje koje smo izabrali za vrijeme izbora možda nije bilo najbolje. Svakako ćemo nastojati prijedloge Društva gluhih i nagluhih Auris i njihove predstavnice u programskom savjetu, gospođe Fride Planinc, uvažiti kao usmjerenje, odnosno putokaz za budućnost.

Ubuduće također želimo malo više dobronamjerne naklonjenosti, jer radimo za iste ciljeve. Osjećaj da se naglašavaju samo loše stvari nije dobar kao poticaj za suradnju.

Ako ste ikada bili mišljenja da se u našim sadržajima invalidska problematika prikazuje na neodgovarajući način, primite s tim u vezi naše isprike. Nije bilo namjerno niti s naše strane potaknuto. Ta tko bi od toga imao korist?

Za dobru suradnju i s najboljim željama,

Generalni direktor RTV Slovenije
Anton Guzej
(prijevod sa slovenskog: A. Žic)